

УДК 81'255.2:621.74

Кузнецова І. В.¹, Буряк К. М.²

¹ канд. філол. наук, доц. ЗНТУ

² студ. гр. ГФз-314 м ЗНТУ

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЇ ЗООМОРФНОЇ МЕТАФОРИ

Зооморфна метафора широко використовується у побутовій, політичній, публіцистичній, науковій мові, проте найбільшою мірою метафора властива художнім текстам. Виділяють дві основні функції метафори: конотативну і естетичну. Під конотативною функцією розуміється здатність метафори описувати певні предмети, поняття, давати характеристику будь-якого предмету. Під естетичною функцією мається на увазі здатність метафори оказувати естетичний вплив на читача, викликати інтерес і залучити до подальший процес сприйняття тексту. Відповідно, втрата метафори при перекладі може привести до того, що сенс буде переданий не в повній мірі, і перекладач повинен знайти будь-який спосіб перекладу для збереження сенсу. В теорії перекладу існує «закон збереження метафори», відповідно з яким метафоричний образ повинен у міру можливості зберігатися при перекладі. Недотримання цього закону призводить до того, що сенс фрази змінюється, а її естетичний і прагматичний ефект знижується. Опущення метафор вихідного тексту є серйозними і досить поширеними засобами спотворення авторського задуму. Незважаючи на існування цього закону,

перекладачі нерідко опускають авторську метафору, або перетворюють її, внаслідок чого експресивність, або навіть сенс вихідного вираження може бути втрачено («*a skeleton in a family cupboard*» – *ганебна сімейна таємниця*). Зміст фрази переданий, проте не вистачає експресивності вихідної метафори.

Для теорії і практики перекладу дуже значимо традиційне розмежування конвенціональних (стертих, мовних) метафор і метафор авторських (індивідуальних, креативних, мовних). Залежно від приналежності до першого або другого типу розрізняються і способи перекладу метафори. При перекладі конвенціональних метафор слід прагнути до знаходження загальноновживаного аналога в мові, що, кліше, в той час, як авторські метафори рекомендується перекладати максимально близько до оригіналу. Основне завдання при перекладі останніх – збереження сенсу і стилю автора, а при перекладі конвенціональних метафор, перекладачеві дається більш широке поле для фантазії. Деякі лінгвісти виокремляють такі види перекладу конвенціональних метафор: переклад, який базується на тому ж самому образі (*mousy little person* – *безбарвний маленький мишеня*); переклад, який базується на іншому подібному образі (*a ray of hope* – *проблеск надії*); дослівний переклад метафори (*as black as sin* – *чорний, як гріх*); неметафоричне пояснення (*as large as life* – *в натуральну величину*).

Виділяємо чотири способи передачі метафор: перший: еквівалентні відповідності. Так, якщо метафоричні системи вихідної мови і мови перекладу схожі, варто вдатися до пошуку відповідних відповідностей. Наприклад, більшість стертих англійських метафор мають українські еквіваленти, зафіксовані в лексикографії. Другий: варіативні відповідності використовуються в кожному конкретному випадку при наявності декількох, зафіксованих в словнику, способів передачі метафоричного вираження. Третій: трансформація. Трансформаційний спосіб вимагає повної заміни основи оригінальної метафори. Четвертий: калька. Відновлення повного аналога метафори оригіналу в перекладі.

Слід враховувати небезпеку буквального перекладу метафори, в результаті якого може виникнути абсолютно чужий перекладацькій мови образ. Тому в подібних випадках правильніше вдатися до неметафоричного пояснення. Це свідчить про те, що «закон збереження метафори» – це, скоріше, не закон, а якась тенденція, або рекомендація для перекладачів, а не суворе правило. При цьому найбільшу складність при перекладі представляють авторські метафори, які не мають готових еквівалентів і викликають труднощі при перекладі.

Кожного різновиду метафор відповідають різні способи перекладу. Пропонують виділяти наступні стандартні процедури перекладу метафор: збереження аналогічного метафоричного образу, тобто дослівний переклад; переклад метафори порівнянням; заміна еквівалентної метафорою мови

перекладу; збереження аналогічного метафоричного образу з додаванням пояснення, яке робить підставу порівняння експліцитно; перефразування. Аналіз метафор може проводитися не тільки по якомусь одному, але і по комбінаціям різного роду параметрів. Вибір щодо того, зберігати або знімати метафору в перекладі перекладач робить виходячи з того, з яким типом тексту він працює, яка кількість індивідуально авторських метафор в тексті (не перевантажений чи текст) і наскільки доцільно буде в конкретній ситуації взагалі вдаватися до метафоризації.

Переклад розглядається як міжкультурна комунікація, яка здійснюється в рамках діалогу культур, а метафора є одиницею і належністю культури, певної мови. Так, для здійснення діалогу, і повного розуміння культури іншої країни, переклад метафор має вагоме значення.